

بەشى دووھەم و كۆتايى

"پروژەى رۆژەلەتى ناوەرەستى گەورە" لە وتووئىزى "چاودىر" لەگەل ھاورى عەبدوللا موھتەدى سكرتيرى گشتىي كۆمەلەدا

خوينەرى ئازىز، ئەوۋى دەى خويننەوۋە درىژەى وتووئىزىكە دەربارەى پروژەى رۆژەلەتى ناوەرەستى گەورە كە ھەفتەنامەى "چاودىر" لەگەل ھاورى عەبدوللا موھتەدى بە ئەنجامى گەياندوۋە. ئەمەى لىرەدا دەخويننەوۋە بەشى دووھەم و كۆتايى ئەم وتووئىزەيە.

- كوردى ئىران وەك كوردى پارچەكانى تر، ناتوانى بەتەنيا ئەو گۆرانكارىيە بكات، ئەگىنا بۆ راپەرىنىش ئامادەيە، گەر بارودۇخەكە لەبارىت، كوردى كوردستانى ئىران مەحتەلى ھەلە.
- وشيارىيەكى سىياسى ھەيە، ھەست دەكەيت خەلك پىگەيشتوۋە و مافەكانى خويان ناسيوە، بەرچاويان روونە، دەزانن چيان دەويت، لە پرۆسەى شۆرشى پىشوى ئىراندا، لە پرۆسەيەكدا وردە وردە خەلك ھەستيان كرد چيان دەوى، ئىستا لەرۆژى ئەوۋەلەوۋە دەزانن چيان دەوى، كە ئەمە شتىكى گەورەيە، ئىستا كورد وەك جاران دەنگيان كپ ناكرى و بىدەنگ ناكرىن و بىكەس كوژ ناكرىن، مەسەلەى ئەزموونى كوردستانى باشور تەئسىرى گەورەى ھەيە و پىيان وايە سەنگەرىكە لە خەباتى ئەوان كە ئاوەدان كراوۋتەوۋە.

چاودىر: ئەوۋى من بزانم بەدرىژايى مئىژو، ئۆپۆزسىۋنى ئىران جىبەيەكى يەكگرتوۋ و رادىكالى نەبوۋە، ھەمىشە پەراكەندە بوون، چرىكەكان بەلايەك، حىزبى دىمۆكرات بەلايەكى تردا، كوردە بەلايەكى تردا رۆيشتوۋە، ئىسلامىيەكان بەلايەكدا و موحامىدىن بۆ لايەكى تر، ئىستا سەلتەنەتخاۋەزەكان بەلايەكى تردا رۆيشتوۋن، چرىكەكان بون بەچەندىن چرىك، چەپەكان بوون بەچەندىن چەپ، مئىزەكانى كوردستانى ئىران بوۋە بەچەندىن مئىز، ئىستا پەراكەندەتر لە جاران و، بەجەبەيەكىش نىيە.

عەبدوللا موھتەدى: نازانم بەكەى بلىين جاران، نازانم، سەردەمى وا

ھەببۇو ۋەئەندە پەراكەندە نەبۇو.

چاودىر: ئاخىر ھىزى كەم بو.

عەبدوللا موھتەدى: ئاخىر مەن پەراكەندە بەو نالىم كەپلۇرالىزىم تىدا بىت، مەن ۋە بەدىاردەيەكى سىلى نازام لەئۇپۇزسىۋندا، پلۇرالىزىم ھەبىت شەرت نىيە پىش لەدەسەلاتدا پلۇرالىزىم ھەبىت، پىش دەسەلاتىش پلۇرالىزىم دەبىت، بەلام دەبىت لەدەورى تەوەرەيەك كۆبەو، ھەول ھەيە بۇ ۋە.

چاودىر: باشە وەك جەنابت باسى دەكەيت، بىسىتى و بىكارى و ئەوانەى تۇ باس دەكەيت گەيشتەيىتە بىناققاى خەلك، تازە كام ھىزە سىياسىانە لەھەولى ئەوئەدان بەلكو يەكبگرن؟ شتى و ھەشبى كەمە، ئەوانە لەئاستى ئازارەكانى خەلكىشدا نىن ئىستا!.

عەبدوللا موھتەدى: نەخىر نىن، گەر و نەبووايە وەزەيان و نەدەبوو، بىگومان بەلام خۇ لەو سەر كۆنەكردنە دەردىكمان دەرمان نايىت مەگەر ۋە دەرسەى لىوەرگىرن، گەر سەردەمىكىش لەدەست چوۋە، زووتر قەرەبوو بىرئەوۋە بۇيە مەن پىم وايە ئۇپۇزسىۋنى ئىرانى بەچەپ و دىمۇكرات و لىبرال و بەھەموو ئەوانەوۋە جىي خۇيەتى لەدەورى بەرەيەكى فراوانى دىموكراسى يەكبگرن و يەكىتتەيان ھەبى لەناو خۇياندا، پىم وايە ئەگەر لەسەر پلاتفۇرمىكى ئاوا يەكبگرن، دەتوانن ھەم سەرنجى خەلكى ئىران و، راي گشتى يەكەش و، ھەم دەتوانن سەرنجى دنىاي رۇژئاوا بۇ لاي خۇيان رابكىشن.

چاودىر: ئەم گۇرپانكارىانەى كەپرۇژەى رۇژەلاتى ناوەرەستى گەرە بەئىرانىشەو، زىاتركار لە چ رەوتىكى سىياسى و ۋە رىبازىكى سىياسى و كام ناوئەندى سىياسى ئىران كارىگەر دەبىت و، زووتر كۇيان دەكاتەوۋە بۇ قەبول كىردنى ئەم گۇرپانكارىە.

عەبدوللا موھتەدى: دەبووايە چەپەكان زووتر لەخەلكى تر بەئاگا بىنەوۋە، ناو مالى خۇيان رىك و پىك بەكەنەوۋە بىن بەتەوۋەرىك بۇ كۆكردنەوۋەى ھىزى پىشكەوتنخواز لەئىراندا، ئىستا مەن ۋە بەدى ناكەم بەداخەوۋە، موچاھىدى خەلق خاۋەنى جىگە و پىگە و مەحبوبىيەتەكى نىيە لەناو خەلكى ئىراندا، يەنى لەم رىگەيەوۋە كە لەناو جەماۋەرەوۋە شت ھەلقولى و ئەوان بىن بەشت، مەن زۇر بەزەحمەتى دەزانم.

چاودىر: بەلام دەتوانى نكولى لەوۋە بەكەيت كەموچاھىد يەكىكە لەھىزە بەھىزەكانى ئۇپۇزسىۋنى ئىرانى.

عەبدوللا موھتەدى: نەخىر، بەلام ئەگەر موچاھىد لەناو دلى خەلكدا جىگەيەكى نىيە، رىكخستنىكى ناوخۇى بەھىز، ھىزىكى سەربازى بەھىز، دىسپلىنى ھەيە، باۋەرپىكى نىوۋە ئاينى نىوۋە سىياسى دۇگماى ھەيە، لەبەرئەوۋە شتتىكى باشە ھىزە خارىجى يەكان بەكارىبەھىنن نامادەشە بۇ فرۇشتنى خۇى ئەگەر نىرخى چاكى بدەنى.

چاودىر: دۇگمە يا تۇتالىتارىە؟

عەبدوللا موھتەدى: پىروام وايە رابەرى بوچكترىن دۇگما نىيە، بەلام رىزەكانى دۇگماتىك بارن رابەرىكەى پراگماتىستە، بەنرخى رۇژنان دەخوات، بەلام بە زنجىرى دۇگماتىزىم رىزەكانى خۇى دەبەستىتەوۋە، بەھەرئەوۋە مەن بەھىزىكى گۇرپانكارى دىمۇكراتى نازام، بەلام ئەگەرى ۋە ھەيە كاتىك بىت لەدەستى دەولەتان و ھىزەكانى دەروەدا.

چاودىر: پىت و نىيە لەئىراندا كوردستان نامادەتر بىت بۇ ۋەرگىرنى ئەو گۇرپانكارىانەى بەرپوۋە، بەحكومى ئەوۋە عىراق و لىھاتوۋە، ئەوۋە كوردستانى عىراق سەركەوتنى گەرەى بەدەست ھىناۋە، ئەمە پىت و نىيە بۇ كوردستانى ئىرانىش جۇش خواردەنلىك بەرپوۋە؟

عەبدوللا موھتەدى: كوردى ئىران وەك كوردى پارچەكانى تر، ناتوانى بەتەنيا ۋە گۇرپانكارىە بىكات، ئەگىنا بۇ راپەرىنىش نامادەيە، گەر بارودۇخەكە لەبار بىت، اتا نامادەى ئەوۋە ھەيە، دىاردەكان و امان نىشان دەدا، جموجولى سىياسى زۇرە لەكوردستانى ئىران، جموجولى رۇشنىرى زۇرە، ھەر شتتىكى بچوك دەكرىت بەبىانوىەك بۇ نامرازىك تا نارەزايى قولىپ بدات، كورد مەحتەلى ھەلە لەكوردستانى ئىران.

چاودئير: ئەگەر روداوهكان، روو لەگۆرەن بن، پيشبيني دەكەيت ئەمجارە كوردستاني ئيران جياواز بئيت لەشورشي پيشووي گەلانی ئيران.

عەبدوللە موهتەدى: زۆر، ئەى ئەگەر وا نەبئيت ئيمە چى دەكەين و ئەى خەلك چى فير بووه، لەم ماوهيهدا.

چاودئير: جاران سياستەتتان دەکردو ئىستاش ھەر سياستەت دەكەن، مەبەستم ئەويە لەپەرى بەتەبەرە ئالوگۆرەكان جياوازتر نابئيت لەجاری پيشوو.

عەبدوللە موهتەدى: بېگومان، يەكەم لەو جياوازيانە دەتوانم بلييم: وشيارىهكى سياسى ھەيه، ھەست دەكەيت خەلك پيگەيشتووھو مافەكانى خويان ناسيوھ، بەرچاويان روونە، دەزانن چيان دەويت، لەپروئەسى شورشي پيشووي ئيراندا، لەپروئەسيەكدا وردە وردە خەلك ھەستيان كرد چيان دەوي، ئىستا لەروژى ئەوئەو دەزانن چيان دەوي، كەئەمە شتيكى گەورەيه، بيگجگە لەو مەسەلەى كورد لەناستى جياھانييدا زۆر گۆرەو، خەلك ھەست بەھيووا و ئوميدىكى زياتر دەكەن، پييان وايە دنيايەك ھەيه داديان پيرسى، وەك جاران دەنگيان كپ ناكري و بيدهنگ ناكريين و بيگەس كوژ ناكريين، مەسەلەى ئەزموونى كوردستاني باشور تەئسيري گەورەى ھەيه و ئەو دەسكەوتانەى ليە بەدى ھاتون، لەوي خەلك بەدەسكەوتى خويانى دەزانن، پييان وايە سەنگەرئەكە لەخەباتى ئەوان كەئاوھدان كراوھتەو.

چاودئير: كوتايى قەسەكانم ئەموي بەو بئيمەو، پيشبيني چى ئەكەى بۆ بزوتنەوھى چەپ و كريكارى لەئيران يان لەكوردستان. پيشبيني سەردەمى مەصدق و بەھيزى حيزبى (تودە) ئەكەى؟ پيشبيني ئەو پەرش و بلاويەى دواى سەركەوتنى ئىنقلابى ئيران و پاشەكشنى چەپ ئەكەى؟ پيشبيني ئەو ئەكەى كەئەم جارەيان چەپ بەئەندىشەيهكى مۇديرترو ريكوپيكت تر، بەئەزمون تر بيئە پيشەوھ؟ يان پيش بينى ئەكەى ھەروھو عيراق ئەو بزوتنەو چەپ راديكالى لەئيران خەوى پيوھ ئەبينن، رەنگە رونەداتەوھ؟

عەبدوللە موهتەدى: ئەگەر ئيزنم بەدى تەنيا يەك ديەر زياد ئەكەم لەسەر قەسەكەى پيشوو، ئەويش مەسەلەى كورد لەئيرانە، بەھەموو ئەو قسانەشەوھ من بەھەلەى دەزانم كەبەرلەوھى گۆرانكارى لەئيران بگاتە ناستىكى ديارى كرا و، بەتەنيا كورد دەبى شەپى مان و نەمانى لەگەل حكومەتى كۆمارى ئيسلامى بكا، كورد ئەبى سياستەتيكى ژيرانەى ھەبى، قوئاغەكان بناسيت، ھەلومەرچەكە بناسيت و بەقەدەر تواناي خوى كار بكات. بەلام بۆ ئىستا حيزبى تودە و، زۆريك لەو حيزب و ھەرەكەتە سوننەتيانەى پيشووي ئيران، پيم و نبيە تازە بەو ناوھ و بەو كەسايەتيانە جيگەى پيشووي خوى لەئيران بدۆزيتەوھ.

حيزبى تودە ھەر بەتەواوى ئيفلاسى كردوھ، زۆر لەميژ سالاھ و ھيچ نبيە، جەبھەى ميللى ئيران ئەوانە من لەو پراويەدا نيم بتوانن بەناوى ئەو حيزبەوھ كارىك بکەن. بەلام پيم وايە وەكو خەت و ريبازى سياسى لەئيراندا ئەگەر ئاواى ناو بنئين ميللى گەرايەهكى ليبرالى ئيرانى، ئەمە شانسيكى گەورەى ھەيه. دووھمىن شانسيش بەدواى ئەواندا پيم وايە چەپ ھەيهەتى لەئيران.

چاودئير: كام چەپ؟

عەبدوللە موهتەدى: ئەو چەپەى كەناوى دەنيى چەپيكي راديكال، ھەلبەتە چەپيكي توندپەرى بئى ئاگا لەھەموو روداوهكانى جياھان و، چەپيكي دۆگماتيک، ئەوھ ھيچ شانسيكى نبيە. بەتەواوى دەچيتە پەراويژەوھ، ئەوھندەى تريس كەچووھ، من ھيچ شانسيكى بۆ نايينم، حەز ناکەم كەسەكانيان بەو دەردە بچن، حەز ئەكەم چەپيكي مۇديرترو ئوروپايى تر من مەبەستم ئەم چەپەيه، ئەگەر قەسە لەسەر كورد دەكەين و كۆمەلى كوردستان بناسى خەسلەتەكان بناسى ئەركەكانى خوى جوان ديارى بكات بتوانى پيشەنگى جولانەوھى ديموكراسى خوازي بكات. ھەروھەا تيكەلاوى بكات لەگەل خواستى عەدالەتى كۆمەلايەتى، چونكە ئيران ليوا و ليوھ ھەم لەئىستبداد و ديكتاتورى، ھەم ستەم و بئى عەدالەتى كۆمەلايەتى، لەبەرئەوھى مروؤ چۆن پيوستى بەئازاديش ھەيه ھەم داديش ھەيه.

چەپ دەيتوانى ئەو دوانە ليك ھەليپيكي بەشيويەهكى ئوروپا بەدەرس وەرگرتنى لەئەزمونەكانى پيشووي ئەگەر وا بكات، من پيم وايە بەلئى چەپيش لەئيران دەتوانى زەمينەى ھەبى.

چاودئير: بەقەدەر ئەوھى بزوتنەوھى شيعەگەرا لەئيراندا زۆر زۆر بەھيز بوو، توانى شورشي گەلانی ئيران بقوزيتەوھو زال بئى بەسەريدا، ناتوانم بلييم بەقەد ئەوھ، بەلام تۆزيك كەمتر لەوھ، ھەموو ھيزە سياسىيەكانى ئيران ھەلەيان كرد، بە ھەلەكانيان يارمەتيەكى زۆرى

بزوتنه وهی شیعه یان دا بۆ سهرکوتن له ئیراندا، گهرهترین دهرس چیه که ئه بۆ ئیوه وهی بگرن و پئویسته دوباره ی نهکه نهوه له م

ئالوگۆره ی که ئیستا بهر ئیوه یه؟

عبداللأ موته دی: جار ی من بلیم که خو مان له وه له یه دا به شدار نابینن. ئیمه پیش هاتنه سهر کاری (خومهینی) هه لویستمان بوو، سنورمان هه بووه، ههروه ها دژی هاتنه سهر کاری ئه وه حهره کته بووین، له حالیکدا زۆریک له چه پی ئیران له ژیر ناوی ئه وه ی که نه مه دژی ئیمپریالیزمه دژی ئه مریکایه ئه مریکا دژمنی سهره کبیه، ئه وه قسانه له بیروبا وه پی ئیمه دا نه بووه، ئیمه چه پیکی سهر به خو تر بووین، ئه وه جو ره چه پی ی سهر به ئوردو گای سو قیه ت نه بووین، به هه ر حال مه به ستم ئه وه یه له هه له ی هه لسه نگاندنی ماهیه تی کو ماری ئیسلامی، هه له یه که هیار مه تی ئه وه بدات که ئه م حهره که تی ئیسلامی فیندا مینتالیتسه له ئیران بیته سهر کار ئیمه نه که تا وانیکمان نییه، به لکو زۆرمان هاوار کرد به کرد وه ش سیاسه تیکی ترمان بهر ئیوه برد، به لآ م چی له وه ده که ی ئیران به ولادا رو یی، دهن خه تای ئیمه نه بوو، به لآ م نه که ئه وسار هه خنه مان له چه پی ئیران بی، من ئیستاش ئه وه هه له یه ده بینم له چه پی ئیراندا، ئه ویش ئه وه یه کاتی که ئه م حهره که تی ئیسلامیه له ئیران هاته ئاراهه چه په کان ئه وه هه له یه یان کرد که ده یانگوت چونکه حهره که تیکی دژی ئیمپریالیستیه وه به حیساب ئیمپریالیستیش دژمنی سهره کبیه، له بهر ئه وه قهیناکه هه رچی له ناو خو ی ده یكات. ئه وه وه ختیش به عه قل و نه زموونی ئه وه وه ختیشمانه وه قهسمان ئه وه بوو که گرنگ ئه وه یه تو هیژیک ی سیاسی په یوه ند له گه ل واقیعه تی کو مه لگاکه ی خو تدا هه لسه نگینی، بزانه چی ده کات و چی ناکات؟ بۆ نازدی چی ده کات بۆ خه لک چی ده کات؟ ئه م جار هه ل وه کیشه یه دا به تایبه ت دونیای روژئاوا و به تایبه ت ئه مریکا هه یه تی له گه ل ئیران، چه پ خه ریکه توشی ئه وه هه له یه ده بیته وه .. راسته چه په کان دژی کو ماری ئیسلامی سیاسین، به لآ م من له وه بر وایه دام وه ها به لایه وه گرنگه که دژی ده ست تیوه ردانی روژئاوا بی له ئیران، که له بیری ده چیته وه که مه سه له ی ئه سل ی گۆرانی ده سه لاتی سیاسیه له ئیران. هه موو که س ده زانی ئه مریکا بۆ بهر ژه وه ندی خو ی دی. هه ر که س کلاسیکی له سیاسه ت خو یند بی و پۆلی یه که می ته واو کرد بی، ده زانی که نه مریکاش و خه لکی تریش بۆ بهر ژه وه ندی خو یان دین هه رواش کار ده که ن. به لآ م من له وه بر وایه دام که ئه م مه سه له یه که عه رزم کردی چه پ ده بی هه لگری پرۆزه ی دیموکراسی بی له ئیران. چه پ له مه سه له ی کیشه و ناکوکی نیوان ئیران و روژئاوا ده بی نوکی تیژی ره خنه ی سیاسی خو ی به سهر کو ماری ئیسلامی ئیراندا دا.

چاودیز: ئه گه ر تیبینیتان کرد بی نامانه یی له کوردستانی عیراقد هه له کانی ئه ودیو بکه ی نه وه. نه چه پی ئه ودیو تاراده یه کیش هیژه کانی کوردستانی ئیران. لیره ئاشکرا گو تراره ئه گه ر له عیراقد حکومه تیکی ئایینی به سه پی، کوردستان جیا ده کریته وه. هه رگیز نه چوینه ژیریاری ئه وه له ده ستوری عیراقدیدا به هه مان شیوه. ئه مه ئه زموونیکه به راستی ئه توانم بلیم دهرسه که ی له ودیو وه رگیراوه .. کو تایی قسه کانم دیمه سهر ئه وه ی پیشبینیت چیه له ئالوگۆره ی که پرۆزه ی روژه لاتی ناوه راستی گه ره، یان هه ر ئه گه ریک ی تر که پش بینی بۆ بکه ی بۆ ئیران، که ئالوگۆره که چه ندی به به ره وه ماوه؟

عبداللأ موته دی: به راستی نازانم به لآ م هیوام ئه وه یه که زۆری به به ره وه نه ما بیته، هه ست به وه ده که م تا ئه وه جیه ی که ده گه رپه یته وه سهر کوردستانی ئیران، هه ره کو با سم کرد، ئاماده ی که م نییه، به لآ م له ناستی ئیراندا و بزانه ئۆپوزسیونی ئیرانی جا چ ئه وه ی له ده ره وه یه، یان ئه وه ی که له ناو خو ی ئیرانه که ره نگه به شی کاریگه ری ئه مه یان بی، من و ده زانم ده بی له یه که نزیک بنه وه.

چاودیز: ئه مسال، سالیک ی تر، چه ند سالیک ی تر ئالوگۆره ئه بی. به لآ م هیچ ئاماده کارییه که له نیوان ئیوه و حیزبی دیموکرات و حیزبه کانی تر دا نییه، به مانای ریکه وتنیک، به ره یه که، دوور ونزیک هیچ له ئارادا نییه، هه ست ناکه ی ئه مه مه ترسی هه بی له سه ر ئاینده؟

عبداللأ موته دی: به لئ هه یه تی، ئیمه باره ها ئه م راستیه یه مان له گه ل سهر کردایه تی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئیران هی ناوه ته گو پی .. پیشنیارمان کرد وه و سوور بووین له سه ری که پیکه یانی به ره یه که له ئیستادا و پیش ئالوگۆره کان، پئویستیه کی حه تمین، ئه گه ر به مانه یی باشترین که لک له ئالوگۆره کان وه ر بگرن. پیمان وایه به ره یه کی ئاوا ده توانی کاریگه ری سایکولۆژی گه وه ری له سه ر خه لکی کوردستانی ئیران ده بی. ده توانی جیگه و پیگه ی کورد له ناو ئۆپوزسیونی ئیستای ئیرانی دا به ته واوی بکاته وه. ده توان که فیدرالی بچه سپینن ئه گه ر کورد خو ی یه کگرتوو بی، بیکات به خالیک له خاله کانی پلات فۆرمی دیموکراتی داها توی ئیران. ده توانی کاریگه ری

چاکی لهسه روروپا و نه مریکا و رورژناو او ناوچه که هه بی، نه مه لایه نی ئیجاییه که یه تی، به و باریشیدا حساب بکهین نه گهر نه بی توشی کیشهی گه وره ده بین له داها توی کوردستان. به لام به داخه وه تاییستا نه مان توانیوه نه و قه ناعه ته به حیزی دیموکرات بکهین.

چاودیر: نه گهر نه مریکا داوای گفتوگوو ریکه وتن له گهلتن بکات قسه تان لی کردوه؟

عبدالللا موهته دی: به لی، نامادهین گفتوگووی له گهل بکهین، نه مریکا هیژیکی گه وره ی گوړانه له رورژه لاتی ناوه راست و دژمنی دژمنه که ی ئیمه شه. ئیمه نامادهین گفتوگووی له گهل بکهین به کوئی ده گهین جاری پیشبینیه که ی پیش وه خته.

چاودیر: زور سوپاس کاک عبدالللا

عبدالللا موهته دی: سوپاس